

PROF. DR ANDRZEJ NESPIAK
(1921—1981)

Dnia 11 stycznia 1981 r. zmarł Profesor dr hab. Andrzej Nespiak, kierownik Zakładu Botaniki w Instytucie Biologiczno-Farmaceutycznym Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu. Pogrzeb odbył się 15 stycznia. W ostatniej drodze towarzyszyła Zmarłemu Rodzina, liczne grono przyjaciół mykologów ze wszystkich ośrodków akademickich w Polsce oraz współpracownicy i studenci.

Andrzej Nespiak urodził się 23 listopada 1921 r. we Lwowie. Gimnazjum i liceum ogólnokształcące ukończył we Lwowie. W maju 1939 r. otrzymał świadectwo dojrzałości. Studia wyższe rozpoczął po II wojnie światowej, w 1946 r., na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W 1948 r. przeniósł się na 3 rok studiów do Wrocławia na Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu i Politechniki, gdzie w 1950 r. otrzymał dyplom magistra filozofii z zakresu botaniki. Stopień doktora nauk rolniczych uzyskał w 1952 r. na Wydziale

Rolniczym ówczesnej Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu. Habilitował się Andrzej Nespiak na tym samym Wydziale tej samej Uczelni w 1961 r. Na stanowisko docenta, Kierownika Pracowni Mykologii w Katedrze Botaniki WSR został powołany 3 lutego 1961 r. Nominację na profesora nadzwyczajnego otrzymał Andrzej Nespiak 17 października 1975 r., a etat profesora nadzwyczajnego w Akademii Medycznej we Wrocławiu objął 1 grudnia 1975 r.

Do życiorysu naukowego Andrzeja Nespiaka należy włączyć Jego pracę od 1943 r., podczas II wojny światowej, w Instytucie Bakteriologicznym prof. dra Rudolfa Weigla we Lwowie, z kolei w Częstochowie i Krakowie, do chwili rozpoczęcia studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po przeniesieniu się do Wrocławia w 1949 r. Andrzej Nespiak został zatrudniony jako zastępca asystenta przy Katedrze Paleobotaniki Uniwersytetu Wrocławskiego. Bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu (1950 r.) objął stanowisko asystenta przy Katedrze Fitopatologii Wydziału Rolniczego tegoż Uniwersytetu. W latach 1953—55 pracował jako adiunkt przy Katedrze Fitopatologii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W 1955 r. powrócił do Wrocławia, gdzie nadal pracował jako adiunkt przy Katedrze Fitopatologii WSR we Wrocławiu.

Po habilitacji i uzyskaniu etatu docenta od stycznia 1962 r. do 1971 r. Andrzej Nespiak prowadził Pracownię Mikologii przy Katedrze Botaniki WSR we Wrocławiu. Od września 1971 r. kierował Zakładem Botaniki w Instytucie Biologiczno-Farmaceutycznym Akademii Medycznej we Wrocławiu.

Do całości biografii naukowej Andrzeja Nespiaka należą także Jego pobyty za granicą, mające na celu pogłębienie studiów z zakresu fitopatologii, mikologii i fitosocjologii: w Budapeszcie (Instytut Ochrony Roślin, 1959 r.), w Zurychu (Instytut Botaniki Stosowanej Politechniki, 1963—64 r.), w Todenmann (Pracownia Fitosocjologii Stosowanej, 1967 r.), w Insbrucku (Katedra Mikrobiologii Uniwersytetu, 1967 i 1974 r.).

Pogłębieniu wiedzy służyła praca Andrzeja Nespiaka w towarzystwach naukowych: Polskim Towarzystwie Botanicznym (przewodniczący Oddziału we Wrocławiu 1975—77, Przewodniczący Rady Redakcyjnej *Acta Mycologica*), Polskim Towarzystwie Fitopatologicznym oraz *Deutsche Gesellschaft für Pilzkunde*.

Główne kierunki badań Andrzeja Nespiaka to systematyka i morfologia roślin ze szczególnym uwzględnieniem grzybów. Tematyka badawcza koncentrowała się na: chemotaksonomii grzybów, mykosocjologii oraz biodegradacji związków izoprenoidowych przez grzyby.

Na marginesie tej biografii, zasługuje na uwagę fakt szybkiego usamodzielnienia się Andrzeja Nespiaka oraz szerokich zainteresowań. Było to przede wszystkim wynikiem Jego inteligencji oraz rzeczywistego zaangażowania w badania przyrodnicze do czego posiadał wszelkie predyspozycje umysłowe. U podstaw zainteresowań badawczych Andrzeja Nespiaka leżało wielkie umiłowanie przyrody, podziw dla jej doskonałości i piękna oraz wielka radość z obcowania z nią. Przyroda nie była dla Niego nigdy wyłącznie warsztatem pracy. Związane z badaniami terenowymi potrzeby materialne nie miały dla Niego nigdy decydującego znaczenia. Bogaty dorobek naukowy wskazuje, że w niektórych dziedzinach Andrzej

Nespiak okazał się prekursorem jak np. w dziedzinie badań fitosocjologicznych poszerzonych o udział grzybów w zespołach roślin. Z dziedziny fitopatologii Andrzej Nespiak pierwszy zasygnalizował zagrożenie w kraju upraw zbóż przez grzyby z rodzaju *Fusarium*.

W bogatym dorobku Andrzeja Nespiaka na szczególną uwagę zasługuje VII Tom Flory Polskiej poświęcony rodzajowi *Cortinarius*, na bardzo wysokim poziomie, który zyskał sobie uznanie w Europie (drugi tom rodzaju *Cortinarius* pozostał w rękopisie).

W związku z dorobkiem naukowym Andrzeja Nespiaka pragnę wspomnieć, że pracował On intensywnie, wyłącznie z wewnętrznej potrzeby. Zostawił dorobek naukowy odwrotnie proporcjonalny do czasu trwania życia. Wynikało to z bezinteresownego stosunku do Nauki, której poświęcił wiele sił tak długo, jak długo ich starczyło. Charakterystycznymi cechami osobowości Andrzeja Nespiaka była jego skromność i krytycyzm, szczególnie w odniesieniu do siebie i własnych osiągnięć.

Równoległe do pracy twórczej, która była Jego umiłowaniem, duże zasługi położył Andrzej Nespiak w nauczaniu oraz popularyzacji trudnego działu botaniki, jakim jest mikologia.

Dorobek naukowy Andrzeja Nespiaka i zasługi na polu dydaktyki zostały uhonorowane Złotym Krzyżem Zasługi (1975), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1978), Srebrną Oznaką Zasłużonego Działacza Ligi Obrony Kraju (1979), Nagrodą Rektora Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu (1970), Nagrodą Naukową Wydziału Nauk Biologicznych PAN (1976) i Nagrodą Rektora Akademii Medycznej we Wrocławiu (1978).

Zaskoczeniem dla otoczenia było odejście Andrzeja Nespiaka, chociaż od kilku miesięcy nurtowała Go ciężka choroba. Nie stwarzał jednak nigdy wokół siebie atmosfery właściwej dla chorego człowieka. Odszedł od otwartych książek, niedokończonych rękopisów oraz rozłożonych do opracowania zbiorów.

Andrzej Nespiak odszedł w pełni sił twórczych i ambitnych planów na przyszłość. Pamięć o Nim pozostanie w sercach tych, którzy Go znali dzięki współpracy na polu „umiłowanej” przez Niego mikologii.

Wanda Truszkowska